

Laidiens: 11.08.2005., Nr. 126

Ministru kabineta noteikumi Nr.585

Rīgā 2005.gada 9.augustā (prot. Nr.45 2.§)

Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība

Izdoti saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 13.panta pirmo daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka nelaiemes gadījumu darbā (turpmāk – nelaiemes gadījums) izmeklēšanas un uzskaites kārtību.
2. Nelaiemes gadījumu izmeklēšanas un uzskaites kārtība attiecināma uz tiem nelaiemes gadījumiem, kas notikuši ar darba ņēmējiem (likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” izpratnē) (turpmāk – cietušais).
3. Noteikumi neattiecas uz tiem nelaiemes gadījumiem, kas notikuši:
 - 3.1. ar Iekšlietu ministrijas padotībā esošas iestādes ierindas vai komandējošā sastāva darbiniekiem;
 - 3.2. ar Aizsardzības ministrijas padotībā esošo struktūrvienību militārpersonām.
4. Tiek izmeklēti visi nelaiemes gadījumi, ja:
 - 4.1. nelaiemes gadījums izraisījis cietušajam darbspēju zaudējumu uz laiku, kas ir ilgāks par vienu diennakti;
 - 4.2. cietušais pēc nelaiemes gadījuma saskaņā ar medicīnisko atzinumu pārcelts citā darbā uz vienu darbdienu vai ilgāku laikposmu;
 - 4.3. cietušais saskāries ar asinīm vai citiem šķidrumiem, vai priekšmetiem, kas ir vai, iespējams, ir inficēti, un pēc šīs saskares ir konstatēts inficēšanās risks, arī ja nav iestājusies tūlītēja darbnespēja.
5. Nelaiemes gadījumu izmeklēšana attiecas uz visiem šo noteikumu 4.punktā minētajiem nelaiemes gadījumiem, kas notikuši ar cietušo, tai skaitā:
 - 5.1. pildot darba vai dienesta pienākumus, arī:
 - 5.1.1. ražošanas vai mācību prakses laikā;
 - 5.1.2. komandējuma laikā;
 - 5.1.3. pārvietojoties starp objektiem, ja šī darbība saistīta ar darba vai dienesta pienākumiem;
 - 5.2. atrodoties darba devēja valdījumā esošā transportlīdzeklī maiņu starplaikā (piemēram, vilcienu, lidmašīnu, jūras un upju kuģu apkalpes locekļi, autotransporta vadītāji, kravu pavadoni, konduktori);
 - 5.3. darba laikā, arī:

5.3.1. ja darbinieks prettiesiski nonāvēts (tīši vai aiz neuzmanības) vai viņam nodarīti miesas bojājumi, pildot darba vai dienesta pienākumus;

5.3.2. ar darba vai dienesta pienākumu pildīšanu saistīta strīda laikā;

5.3.3. izmantojot personisko transportlīdzekli, kuru ar darba devēja rakstisku rīkojumu izmanto darba vajadzībām vai darba devēja uzdevumā;

5.3.4. veicot jebkuru darbību darba devēja interesēs, arī ja nav bijis darba devēja rīkojuma;

5.4. atrodoties darba devēja valdījumā esošā transportlīdzeklī ceļā uz darbu vai no darba;

5.5. uzņēmuma teritorijā vai citā darba vietā darba laikā un noteiktajos pārtraukumos (piemēram, tehnoloģiskajos pārtraukumos, pusdienas pārtraukumos), darba ņēmējam sakārtojot darba vietu, lietojot darba aprīkojumu un individuālos aizsardzības līdzekļus, atrodoties sanitārajās un sadzīves telpās, kā arī ražošanas objektu vai iekārtu avārijas laikā un darba ņēmējam pārvietojoties uz darba vietu pirms darba sākuma vai no tās pēc darba beigām;

5.6. ja, darba ņēmējam pildot darba pienākumus, vienreizēja (ne vairāk kā vienas darba maiņas laikā) darba vides riska faktoru iedarbība uz organismu izraisījusi akūtu profesionālu saslimšanu, darba vides riska faktoru iedarbība izraisījusi hronisko saslimšanu saasināšanos vai dabas katastrofa (piemēram, zemestrīce, nogrūvums, plūdi, vētra), dzīvnieki un kukaiņi izraisījuši darba ņēmēja veselības traucējumus;

5.7. darba pienākumu veikšanas laikā, nonākot saskarē ar asinīm vai citiem šķidrumiem, vai priekšmetiem, kas ir vai, iespējams, ir inficēti, un pēc šīs saskares ir konstatēts inficēšanās risks, bet nav iestājusies tūlītēja darbnespēja;

5.8. pie cita darba devēja viņa pilnvarotas personas vadībā vai veicot darba vai dienesta pienākumus darba devēja uzdevumā pie cita darba devēja;

5.9. ja nav noslēgts darba līgums, bet inspekcija konstatē, ka cietušais veicis darbu pie darba devēja.

6. Ārvalstī izsniegtos dokumentus, kas apliecina nelaimes gadījumu, pielīdzina šo noteikumu 26.punktā minētajam aktam par nelaimes gadījumu darbā, ja ir ievēroti šādi nosacījumi:

6.1. dokumentos ietvertā informācija nepārprotami apliecina, ka cietušais, kuram tie izsniegti, ir cietis nelaimes gadījumā;

6.2. ārvalstīs izsniegtajiem dokumentiem ir pievienots notariāli apliecināts tulkojums latviešu valodā;

6.3. cietušais, kuram izsniegti dokumenti, apliecinot attiecīgajā ārvalstī izsniegto dokumentu īstumu, ir ievērojis starptautiskajos līgumos un citos normatīvajos aktos par dokumentu īstuma apliecināšanu noteikto kārtību.

7. Cietušais vai persona, kura pārstāv cietušā intereses, dokumentus, kas apliecina ārvalstī notikušo nelaimes gadījumu, iesniedz Valsts darba inspekcijā (turpmāk – inspekcija). Inspekcija piecu darbdienu laikā pēc dokumentu saņemšanas nosūta to kopijas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļai atbilstoši cietušā deklarētajai dzīvesvietai.

8. Nelaimes gadījumu, kas noticis ar ārvalsts darba devēja Latvijā nodarbināto personu, izmeklē saskaņā ar šiem noteikumiem.

9. Valsts darba inspekcija kontrolē, kā darba devējs veic nelaimes gadījumu izmeklēšanu un uzskaiti.

II. Nelaimes gadījumu izmeklēšana

10. Ja noticis nelaimes gadījums, nodarbinātais un nelaimes gadījuma liecinieki nekavējoties par to ziņo darba devējam, tiešajam darba vadītājam vai darba aizsardzības speciālistam.

11. Citi darba ņēmēji, kuri atbilstoši Darba aizsardzības likumam nav nodarbinātie, bet kuri saskaņā ar normatīvajiem aktiem sociālās apdrošināšanas jomā ir pakļauti apdrošināšanai pret nelaimes gadījumiem un arodslimībām (turpmāk – citi darba ņēmēji), par nelaimes gadījumu ziņo inspekcijai.

12. Darba devējs, tiešais darba vadītājs vai darba aizsardzības speciālists un liecinieki nekavējoties nodrošina nelaimes gadījumā cietušajam pirmo palīdzību un medicīnisko palīdzību (nogādā cietušo ārstniecības iestādē vai izsauc neatliekamo medicīnisko palīdzību).

13. Līdz nelaimes gadījuma izmeklēšanas sākumam notikuma vietu saglabā neskartu, ja tas neapdraud cilvēku dzīvību, veselību un vidi, neizraisa avāriju vai ugunsgrēku un netraucē darba procesu.

14. Ja nav iespējams notikuma vietu saglabāt neskartu, uzreiz pēc nelaimes gadījuma dokumentāli fiksē esošo situāciju nelaimes gadījuma vietā.

15. Divu darbdienu laikā pēc nelaimes gadījuma vai pēc informācijas saņemšanas par nelaimes gadījumu darba devējs (šo noteikumu 5.9.apakšpunktā, 23. un 24.punktā minētajā gadījumā – inspekcija) no ārstniecības iestādes pieprasa šo noteikumu 16.punktā minēto izziņu par veselības traucējumu smaguma pakāpi.

16. Lai inspekcija varētu veikt nelaimes gadījumu uzskaiti atbilstoši statistiskās uzskaites prasībām, ārstniecības iestāde triju dienu laikā pēc darba devēja vai inspekcijas pieprasījuma saņemšanas bez maksas izsniedz izziņu par veselības traucējumu smaguma pakāpi saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumu. Izziņā norāda, vai veselības traucējumi ir smagi vai nav smagi (atbilstoši šo noteikumu 18.punktam), kā arī nelaimes gadījumā cietušo ķermeņa daļu (atbilstoši šo noteikumu 2.pielikumā noteiktajai klasifikācijai) un nelaimes gadījumā gūto veselības traucējumu veidu (atbilstoši šo noteikumu 3.pielikumā noteiktajai klasifikācijai).

17. Ārstniecības iestādes reizi mēnesī līdz katra mēneša desmitajam datumam sniedz inspekcijai ziņas par iepriekšējā mēnesī cietušajiem, kas vērsušies ārstniecības iestādē ar sūdzībām par veselības traucējumiem, kurus izraisījis nelaimes gadījums darbā, un norāda cietušā vārdu, uzvārdu, dzimšanas gadu, mēnesi, datumu, darba vietu un veselības traucējuma smaguma pakāpi.

18. Smagi veselības traucējumi ir:

18.1. dzīvības apdraudējums (dzīvībai bīstami ir miesas bojājumi, kuri to nodarīšanas laikā vai turpmākajās stundās apdraud cietušā dzīvību neatkarīgi no medicīniskās palīdzības efektivitātes, slimības norises un iznākuma):

18.1.1. bojājumi, kas penetrē galvaskausa, krūšu un vēdera dobumu vai mugurkaula kanālu, arī ja nav iekšējo orgānu bojājumu;

18.1.2. slēgti un vaļēji galvaskausa velves vai pamatnes lūzumi, izņemot izolētus galvaskausa velves ārējās plātnītes lūzumus;

18.1.3. lielo asinsvadu – aortas, kopējās, ārējās un iekšējās miegartērijas, iegurņa, ciskas, paceles artērijas – un attiecīgi vēnu bojājumi;

18.1.4. perifēro asinsvadu – galvas, vidukļa, ekstremitāšu – bojājumi (dzīvībai bīstams asins zaudējums, kolapss, šoks), kurus kvalificē, ņemot vērā reālo dzīvības apdraudējumu katrā atsevišķā gadījumā;

18.1.5. ar objektīviem datiem apstiprināts intrakraniāls asinsizplūdums;

18.1.6. smags un vidēji smags smadzeņu bojājums vai smadzeņu sasitums, kas (pēc klīniskās izpausmes) lokalizējas smadzeņu stumbra daļā;

18.1.7. viena skriemeļa vai vairāku skriemeļu lūzumi, lūzumi ar mežģījumiem vai mežģījumi;

18.1.8. slēgti krūšu, vēdera un iegurņa dobuma orgānu, kā arī nieru bojājumi ar simptomiem, kas liecina, ka ir apdraudēta dzīvība;

18.1.9. III un IV pakāpes apdegumi, kas aptver ne mazāk par 10% ķermeņa virsmas, II pakāpes apdegumi, kas aptver vairāk par 20% ķermeņa virsmas, elpošanas ceļu apdegumi;

18.1.10. penetrējoši rīkles, balsenes, trahejas un barības vada bojājumi;

18.1.11. kakla orgānu saspiešana ar izteiktu asfiksijas parādību kompleksu (piemēram, smadzeņu asins cirkulācijas traucējumi, bezsamaņa, amnēzija);

18.1.12. citi bojājumi, kas izraisījuši dzīvībai bīstamu stāvokli, smagu šoku, kolapsu, tauku emboliju, dzīvībai bīstamu (akūtu) asins zaudējumu;

18.2. garo cauruļkaulu – augšdelma, augšstilba, lielā lielkaula vai abu apakšdelma kaulu – lūzums;

18.3. iegurņa kaulu lūzumi;

18.4. krūšu kaula vai triju un vairāk ribu lūzumi;

18.5. daudzu ķermeņa un locekļu skeleta kaulu vienlaicīgi lūzumi (arī bez smaga šoka);

18.6. slēgts vai atklāts lielo locītavu (pleca, elkoņa, spieķa kaula un plaukstas pamatnes, gūžas, ceļa, apakšstilba un pēdas) bojājums, ņemot vērā reālo dzīvības apdraudējumu (dzīvību apdraudoša asiņošana, smags šoks, akūta tauku embolija);

18.7. redzes vai dzirdes zaudējums vai abu ausu gliemežnīcu zaudējums;

18.8. balss zaudējums vai mēles zaudējums vidējās trešdaļas līmenī;

18.9. rokas vai kājas zaudējums (rokas vai kājas, arī plaukstas vai pēdas atdalījums no ķermeņa);

18.10. pirmā un otrā (I + II) pirksta, triju pirkstu (viens no tiem ir pirmais pirksts) vai četrpirkstu amputācija (abām rokām);

18.11. kāda cita orgāna vai orgānu sistēmas zaudējums vai tā funkcijas zaudējums (paralīze vai cits nefunkcionēšanas stāvoklis);

18.12. grūtniecības pārtraukšana (neatkarīgi no grūtniecības ilguma), izņemot gadījumus, ja grūtniecības pārtraukšanai ir cits cēlonis, kas nav saistīts ar darba vidi (piemēram, mātes organisma individuālās īpatnības, endokrīnie, imunoloģiskie faktori, mātes lietotie medikamenti vai viņas hroniska slimība).

19. Nelaimes gadījumu izmeklē izmeklēšanas komisija (turpmāk – komisija), izņemot šo noteikumu 5.9.apakšpunktā, 23. un 24.punktā minētos gadījumus.

20. Komisiju ar rakstisku rīkojumu izveido darba devējs ne vēlāk kā piecu darbdienu laikā pēc nelaimes gadījuma.

21. Komisijas sastāvā ir:

21.1. darba devēja norīkota persona;

21.2. darba aizsardzības speciālists vai persona, kura pilda darba aizsardzības speciālista pienākumus;

21.3. nodarbināto uzticības persona vai galvenā uzticības persona;

21.4. citi speciālisti, ja nepieciešams.

22. Ja nelaimes gadījums noticis ar šo noteikumu 5.8.apakšpunktā minēto nodarbināto, komisiju saskaņā ar šo noteikumu 19. un 20.punktu izveido nodarbinātā darba devējs, bet tās sastāvā papildus šo noteikumu 21.punktā minētajām personām iekļauj tā darba devēja pilnvarotu personu, pie kura cietušais pildījis darba vai dienesta pienākumus.

23. Ja nelaimes gadījums noticis ar nodarbināto, kurš strādā pie darba devēja, kas nodarbina ne vairāk par pieciem nodarbinātajiem, nelaimes gadījumu izmeklē inspekcijas amatpersona kopīgi ar darba devēja pilnvarotu personu.

24. Ja nelaimes gadījums noticis ar citu darba ņēmēju, kā arī šo noteikumu 5.9.apakšpunktā minētajā gadījumā nelaimes gadījumu izmeklē inspekcija.

25. Ja cietušais ir noslēdzis uzņēmuma, graudniecības vai pārvadājuma līgumu un nav skaidri zināms viņa juridiskais statuss, inspekcijas amatpersona pieprasa informāciju no Valsts ieņēmumu dienesta. Valsts ieņēmumu dienests nekavējoties sniedz ziņas par to, vai cietušais ir reģistrējies kā saimnieciskā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātājs.

26. Komisija pēc tās izveidošanas vai inspekcijas amatpersona pēc attiecīgā ziņojuma saņemšanas nekavējoties uzsāk un sešu darbdienu laikā pabeidz nelaimes gadījuma izmeklēšanu, kā arī sastāda aktu par nelaimes gadījumu darbā (turpmāk – akts) saskaņā ar šo noteikumu 4.pielikumu vai atzinumu par nelaimes gadījumu darbā (turpmāk – atzinums) saskaņā ar šo noteikumu 5.pielikumu.

27. Ja inspekcijas amatpersona izmeklē nelaimes gadījumu ar citu darba ņēmēju, akta 5. un 6.punktā aizpilda tikai aili “cita persona, kura saskaņā ar normatīvajiem aktiem sociālās apdrošināšanas jomā ir pakļauta apdrošināšanai pret nelaimes gadījumiem un arodslimībām”, bet akta 7. un 9.punktu vai atzinuma 3. un 4.punktu neaizpilda.

28. Aktā norāda traumēšanas faktorus saskaņā ar 6.pielikumu, nelaimes gadījuma cēloņus, kā arī pasākumus nelaimes gadījuma cēloņu novēršanai.

29. Atzinumu sastāda, ja izmeklēšanā noskaidrots, ka:

29.1. nelaimes gadījums, pēc kura ir iestājies darbspēju zaudējums vai nāve, ir tiešā cēloņsakarībā ar to, ka cietušais lietojis alkoholiskās, narkotiskās, toksiskās, psihotropās vai citas kaitīgas vielas vai to produktus, un to nav izraisījusi minēto vielu izmantošana darba procesā vai attiecīgo vielu neatbilstoša glabāšana vai pārvietošana;

29.2. nāves cēlonis nav saistīts ar nelaimes gadījumu, un to apliecina tiesu medicīnas ekspertu atzinums;

29.3. izdarīta pašnāvība vai tās mēģinājums, un to apstiprina tiesībsardzības institūcijas;

29.4. nelaimes gadījums noticis, darba ņēmējam izdarot noziedzīgu nodarījumu, un par to ir ierosināta krimināllieta, izņemot gadījumu, ja darba ņēmējs tiek saukts pie kriminālatbildības par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpšanu, vadot transportlīdzekli;

29.5. nelaimes gadījums noticis pirms vai pēc darba laika, noteiktajā tehnoloģiskā procesa pārtraukumā, pusdienas pārtraukumā vai citā pārtraukumā un nav konstatēta darba vides riska faktoru iedarbība, izņemot gadījumus, ja darba ņēmējs saskaņā ar darba vai dienesta pienākumiem glābis citu personu vai īpašumu un novērsis draudošās briesmas;

29.6. nelaimes gadījums noticis strīda laikā, un tā cēlonis nav saistīts ar darba vai dienesta pienākumu pildīšanu;